

A stockholmi felhívás hatodik évfordulóján.

Hat éve annak, hogy a Béke Világtanács stockholmi ülészaka felhívással lépett az emberiség közvéleménye elé; felhívással, mely követelte, hogy a haditechnika akkori "nagy vívmányának", az atombombának betiltását.

Ez a felhívás új tény a világtörténetben. Egy gyökerében új helyzet lényegének helyes és helyes időben történt megragadása. Helyes volt a felhívást az atomfegyverek használatának eltiltására összpontosítani. Hiszen 1945 óta, Hirosima és Nagazaki bombázása óta ez a kérdés állott az új háború előkészületeinek homlokterében.

Hogy a japán városok elpusztítása nem a második világháború záróakkordja, hanem az reakciós imperialisták által előkészített harmadik világháború a Szovjetunió ellen irányított agresszió nyitánya volt, azt már közvetlenül a bombázás hatása alatt nem egy éleslátású ember megfigyelte. Blackett professzor joggal híres könyvének az egyik alaptétele és ezzel, a megfigyeléssel találkozunk Thomas Mann akkor írott naplójegyzeteiben is.

Amikor kevéssel a második világháború befejezése után kitört az ugynevezett hidegháború, ennek a reakciós imperialisták részéről az atombombával /később a hidrogénbombával/ való fenyegetés és zsarolás volt a főfegyvere.

Amde a hidegháború vezérkari főnökei nem ismerték fel az helyzetet. Blackett már 1948-ban előre bejelentette, hogy a Szovjetunióknak rövidesen szintén lesznek atombombái. Jóslata hamarabb vált valósággá, mint ő maga - ellentétben a hidegháború csinálta közvéleménnyel - hitte. És ugyanez következett be a hidrogénbombát illetően.

Ez pedig gyökerében új helyzetet teremtett. Nem abban állt az új mozzanat, hogy valamely tömegpusztító fegyver általánossá válik. Ez megszokott dolog volt a kapitalizmusban. Az igazán új abban áll, hogy a fegyverkezésben versengő államok egyike a Szovjetunió szocialista állam. Ez pedig azt jelenti, hogy a fegyverkezési versenyben való - kényszerű - részvétele tudatos és következetes békepolitikájának szolgálatában állott.

Az új tömegpusztító fegyver birtoka szocialista kézben a béke védelmét jelentette: az atombombával való zsarolás csödjét, a háború kockázatának oly mérvű fokozását, hogy

az még az imperialisták tekintélyes részének is elvette a kedvét az addig szélteben-hosszában propagált "gombnyomásos" atomháborútól. Nem békeharcosok, hanem az angol légiflotta marsalljai Sir John Slessor és Lord Tedder nyilatkoztatták ki, hogy az atomháboru megindítása az öngyilkossággal egyenlőt jelentene.

Ilymódon a történelem dialektikája létrehozta azt a sajátos ellentmondásos helyzetet, hogy a tömegpusztító fegyverek maximális kifejlesztése megbéníthatja a háborus törekvéseket.

Persze helytelen és veszélyes lenne azt képzelni, mintha ez a helyzet kizárólag az atomfegyverek pusztító hatásának belátásából nőtt volna ki. Nem. Természetes, hogy az új helyzet kialakulásában ez a szempont is szerepet játszott. De már utaltunk arra és nem ismételtük elégé, hogy a fegyverkezési verseny eme mennyiségi növekedése csak azért csaphatott át az új minőségbe, válhatott a háboru kitörésének fékjévé, mert az atomfegyverek egy része a békét védelmező szocialista Szovjetunió birtokában volt, mert a Szovjetunió általános békepolitikájának egyik eszközévé lett.

Mindaz azonban, amit eddig kifejtettünk, csak azokat az objektív körülményeket, objektív feltételeket, taglalja, melyeket lehetségessé tették, hogy a stockholmi felhívás új korszak kezdetét jelenthesse háboru és béke világtörténetében.

Az igazán újszerű abban állott, hogy a békemozgalom ezzel a felhívással az egész világ nagy tömegeihez fordult - és hogy sikerült neki ezeket a százmillió tömegeket valóban mozgásba hozni. A stockholmi felhívást több mint né 482 millió férfi és asszony írta alá. Négy évvel később a berlini felhívás már több mint 612 millió aláírást kapott. A tavaly megindult - a Világtanács irodájának kezdeményezésére - utolsó felhíváshoz pedig eddig már közel 656 millió ember csatlakozott. Az aláírási kampány még nincs lezárva.

Hacsak pusztán ezeket a számokat nézzük: e felhívásnak eredménye új tény a világtörténetben. Az első világháboru előtt az - ideológiailag felette zavaros - pacifisták kis csoportjai tiltakoztak csupán a háboru ellen. A második internacionálé határozatait pedig /és főleg azok végrehajtását/ át meg átjárta az opportunizmus bénító mérge. És még a világháboru tapasztalatai sem voltak elegendők arra, hogy a milliós tömegekben olyan ellentállást váltsanak ki, mely komoly gátlója lehetett volna a háboru újboli kirobbentásának.